

Vammaisneuvosto 01.12.2022 § 11

§ 11

Lausunto koskien vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun toimintaohjetta

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Kamppi Kaisa
Kalle Hietala

Päätösehdotus

Vammaisneuvosto päättää antaa vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun toimintaohjetta koskevan lausuntonsa seuraavasti:

Yhteenveto

- Vaikeavammaisten yhdenvertaisuuden ja toimintamahdollisuuksien edistäminen suhteessa ns. vammattomiin.
- Ei tarvita erikseen mainintaa ”samoin edellytyksin kuin joukkoliikennettä käyttäville”.
- Verrattaessa joukkoliikenteeseen on huomioitava, että koko hyvinvointialueen kattavaa joukkoliikennettä ei välttämättä ole. Monissa paikoissa myös palvelu- ja kutsuliikenne on rajoitettu esim. vain aamupäiviin.

2. Myöntämisen perusteet

- Kuljetuspalvelun myöntämisen perusteet on oltava avoimia, päätösten oltava perusteltuja ja niiden pitää kestää oikeudellinen tarkastelu. Yhdenvertainen liikkumismahdollisuus on taattava kaikille vammaisille.

3. Matkustusalue

- Muualla Suomessa kuljetuspalvelua käytettäessä ei aluerajausta tarvitse tehdä, mikäli matkakustannus korvataan korkeintaan 41 euroon saakka.
- Länsi-Uusimaalla voi syntyä tilanne, että kaikkia palveluita ei ole tarjolla edes lähikunnassa. Tällöin tarvitaan oikeus liikkua pidemmälle kuin lähikuntaan. (toiminnallinen lähikunta)

4. Oman auton vaikutus kuljetuspalvelun myöntämiseen

- Mikäli vammaisen ei itse pysty ajamaan autoaan, ei myönnettävän kuljetuspalvelun määrää vähennetä.

5.2. Avustaminen

- Mikäli kuljettajalta edellytetään asiakkaan avustamista, kirjataan se asiakasprofiliin ja hyvinvointialue maksaa tästä taksiyritykselle korvauksen.
- Maininta henkilökohtaisesta avustajana toimimisesta on poistettava, koska kyseessä on ammattinimike ja tässä se aiheuttaa mahdollista sekaannusta.

6. Pysähtyminen matkan aikana

- Matkan aikana voidaan tehdä korkeintaan 20 minuutin pysähdys. Suositus on, että se ilmoitetaan matkaa tilattaessa. Sen ei kuitenkaan tarvitse olla etukäteen ilmoitettu.
- Hyvinvointialue maksaa taksiyritykselle aikaperustaisen odotustaksan.
- Huoltajan oikeus pysähtyä lapsesta johtuvista syistä ei rajata pelkästään päivähoidon.
- Välipysähdysten ollessa yli 20min voi asiakas sopia matkan jatkumisesta saman taksinkuljettajan kanssa suoraan. Tällöin kyseessä on uusi matka.
- Välipysähdys on matkan aikana tapahtuva pysähdys. Matka ei muutu sen jälkeen paluumatkaksi.

7. Matkojen yhdistely

- Matkojen yhdistelyn tulee olla aina vapaaehtoista.
- Vapaaehtoisesta matkojen yhdistelystä annetaan asiakkaalle kompensatio.
- Yhdistämisessä on huomioitava erityisryhmien asiakkaiden yksilölliset erot ja yhdistämisen vaikutus niin asiakkaiden kuin kuljettajan turvallisuuteen.

8. Matkojen käyttö etu- ja jälkikäteen

- Matkojen siirto tapahtuu automaattisesti ilman, että asiakkaan tarvitsee asiasta ilmoittaa.
- Asiakas saa matkasta aina halutessaan kuitenkin, josta näkyy jäljellä oleva tilanne matkojen määrässä.

9.2. Porrasveto

- Porrasveto täytyy koskea muitakin paikkoja kuin vain asiakkaan koti.
- Taksiryitykselle maksetaan korvaus porrasvedosta tai porraskiipijän käytöstä.

12. Vakiotaksioikeus

- Asiakkaalla tulee olla oikeus matkustaa saman kuljettajan kyydillä, mikäli kuljettajien tai kuljetuskaluston vaihtuminen tekee palvelun käytöstä hankalaa tai jopa vaarantaa terveyttä.
- Kuljetustilanteiden sujuvuuden vuoksi vakiotakseja saa olla useampia.
- Liikkumisen tuesta ei saa muodostua hallinnollisista tai säästösyistä sellaista tekijää, jolla loukataan tai rajoitetaan palvelun käyttäjän perusoikeuksia ja yhdenvertaisuutta. Määrittämisessä on huomioitava yksilölliset tarpeet.

13. Kuljetuksen tilaaminen

- Kuljetus tulee voida asiakkaan niin halutessa tilata suoraan taksinkuljettajalta tai ottaa taksitolpalta.
- Tilaussovelluksen pitää olla kaikille saavutettava.
- Tilatun auton saapumisaika määritetään kuntakohtaisesti. Espoossa auton on tultava 30min kuluessa tilauksesta. Alueilla, joissa on takseja vähemmän, voi aika olla pidempi, kuitenkin korkeintaan 60 minuuttia. Ennakkotilatun auton tulee olla paikalla sovittuna aikana.

14. Kuljetuksen omavastuun maksaminen

- Käyttäjä voi hakea vapautusta omavastuusta ja se on myönnettäessä merkittävä asiakastietoihin.
- Kuljetuspalvelukortti tulee olla käytössä koko alueella.
- Omavastuun tulee olla saman suuruinen myös alueen ulkopuolella tapahtuvissa kuljetuksissa.
- Omavastuut laskutetaan pisimmillään kuukauden jaksoissa.

Yleisiä huomiota:

- Hiilijalanjälkeen viittaaminen matkojen yhdistelyssä voidaan poistaa, koska se ei muutoinkaan ohjaa kuljetuspalvelujärjestelmää.
- Oikeus sopia uudesta matkasta kuljettajan kanssa yli 20min pysähdyksissä takaa tasa-arvoisen tilanteen vammattoman kanssa.
- Pitää luoda korvauskäytäntö asiakkaalle taksin myöhästymisestä sekä taloudellisten että myös ei-taloudellisten haittojen suhteen.
- Asiakkaan oikeus soittaa suoraan taksiin tai ottaa se tolpalta alentaa kustannuksia, koska soitot keskukseen vähenevät. Myös työllistävä byrokratia vähenee.
- Kuljetuskortin käyttö lisää asiakkaan yksityisyyden suojaa
- Länsi-Uusimaan vammaisneuvosto on hyvä ottaa aktiivisesti mukaan kuljetuspalveluiden kilpailutusprosessiin.

Käsittely

Jäsen Marsa Valtonen ehdotti, että lausunnon kohta Yhteenvedon ensimmäinen kommentti muutetaan kuulumaan seuraavasti:

Vanha muoto: - Vaikeavammaisten yhdenvertaisuuden ja toimintamahdollisuuksien edistäminen suhteessa ns. vammattomiin.

Uusi muoto: - *Taataan* vaikeavammaisten yhdenvertaisuuden ja toimintamahdollisuuksien edistäminen suhteessa ns. vammattomiin.

Muutosehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Jäsen Juha-Matti Koskinen ehdotti, että lausunnon kohta 2. Myöntämisen perusteet toinen virke muutetaan kuulumaan seuraavasti:

Vanha muoto: Yhdenvertainen liikkumismahdollisuus on taattava kaikille vammaisille.

Uusi muoto: *Yhdenvertainen liikkumismahdollisuus on taattava kaikille kuljetuspalvelujen käyttäjille.*

Muutosehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Jäsen Katarina Vasica ehdotti, että lausunnon kohtaan 5.2. Avustaminen lisätään seuraava kommentti:

- *Toinen vammaisen voi toimia toisen vammaisen saattajana.*

Muutosehdotus raukesi kannattamattomana.

Jäsen Marsa Valtonen ehdotti, että kohtaan 13. Kuljetuksen tilaaminen lisätään uudeksi kommentiksi seuraava virke:

- *Mikäli sopimusauto ei tule sovittuna ajankohtana, voi asiakas voi tilata toisen kuljetuksen, jonka kustannukset maksetaan asiakkaalle takaisin kuittia vastaan.*

Muutosehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Jäsen Marsa Valtonen ehdotti, että kohtaan 13. Kuljetuksen tilaaminen lisätään uudeksi kommentiksi seuraava virke:

- Palvelu tulee saada kohtuullisessa ajassa ja sen tulee olla käytettävissä ympäri vuorokauden.

Lisäksi jäsen Marsa Valtonen ja jäsen Katarina Vasica ehdottivat, että auton saapumisajaksi tulisi määritellä enintään 30 minuutin raja.

Puheenjohtaja Kuusela totesi, että tämä määrittäyty tällä hetkellä kunnissa olevien sopimusten mukaisesti, eikä tätä tässä vaiheessa voi muuttaa. Lisäksi puheenjohtaja totesi, että asiaa tulee tarkastella tulevien kilpailutuksen ehtojen määrittämisen yhteydessä.

Puheenjohtaja Kuuselan toteaman jälkeen jäsen Marsa Valtosen ja Katarina Vasican ehdotus raukesi.

Jäsen Sari Manni ehdotti, että kohdan 13. Kuljetusten tilaaminen kommentin 3 viimeinen virke muutettaisiin itsenäiseksi kommentiksi seuraavasti:

Vanha muoto:

- Tilatun auton saapumisaika määritetään kuntakohtaisesti. Espoossa auton on tultava 30min kuluessa tilauksesta. Alueilla, joissa on takseja vähemmän, voi aika olla pidempi, kuitenkin korkeintaan 60 minuuttia. Ennakkotilatun auton tulee olla paikalla sovittuna aikana.

Uusi muoto:

- Tilatun auton saapumisaika määritetään kuntakohtaisesti. Espoossa auton on tultava 30min kuluessa tilauksesta. Alueilla, joissa on takseja vähemmän, voi aika olla pidempi, kuitenkin korkeintaan 60 minuuttia.

- Ennakkotilatun auton tulee olla paikalla sovittuna aikana.

Muutosehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Puheenjohtaja Kuusela ehdotti, että kohdan Yleisiä huomioita viimeinen kommentti muutetaan seuraavasti:

Vanha muoto:

- Länsi-Uusimaan vammaisneuvosto on hyvä ottaa aktiivisesti mukaan kuljetuspalveluiden kilpailutusprosessiin.

Uusi muoto:

- Länsi-Uusimaan vammaisneuvosto *tulee* ottaa aktiivisesti mukaan kuljetuspalveluiden kilpailutusprosessiin.

Päätös

Vammaisneuvosto päättää antaa vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun toimintaohjetta koskevan lausuntonsa seuraavasti:

Yhteenveto

- Taataan vaikeavammaisten yhdenvertaisuuden ja toimintamahdollisuuksien edistäminen suhteessa ns. vammattomiin.
- Ei tarvita erikseen mainintaa ”samoin edellytyksin kuin joukkoliikennettä

käyttävälle”.

- Verrattaessa joukkoliikenteeseen on huomioitava, että koko hyvinvointialueen kattavaa joukkoliikennettä ei välttämättä ole. Monissa paikoissa myös palvelu- ja kutsuliikenne on rajoitettu esim. vain aamupäiviin.

2. Myöntämisen perusteet

- Kuljetuspalvelun myöntämisen perusteet on oltava avoimia, päätösten oltava perusteltuja ja niiden pitää kestää oikeudellinen tarkastelu. Yhdenvertainen liikkumismahdollisuus on taattava kaikille kuljetuspalvelujen käyttäjille.

3. Matkustusalue

- Muualla Suomessa kuljetuspalvelua käytettäessä ei aluerajausta tarvitse tehdä, mikäli matkakustannus korvataan korkeintaan 41 euroon saakka.
- Länsi-Uusimaalla voi syntyä tilanne, että kaikkia palveluita ei ole tarjolla edes lähikunnassa. Tällöin tarvitaan oikeus liikkua pidemmälle kuin lähikuntaan. (toiminnallinen lähikunta)

4. Oman auton vaikutus kuljetuspalvelun myöntämiseen

- Mikäli vammainen ei itse pysty ajamaan autoaan, ei myönnettävän kuljetuspalvelun määrää vähennetä.

5.2. Avustaminen

- Mikäli kuljettajalta edellytetään asiakkaan avustamista, kirjataan se asiakasprofiiliin ja hyvinvointialue maksaa tästä taksiyritykselle korvauksen.
- Maininta henkilökohtaisesta avustajana toimimisesta on poistettava, koska kyseessä on ammattinimike ja tässä se aiheuttaa mahdollista sekaannusta.

6. Pysähtyminen matkan aikana

- Matkan aikana voidaan tehdä korkeintaan 20 minuutin pysähdys. Suositus on, että se ilmoitetaan matkaa tilattaessa. Sen ei kuitenkaan tarvitse olla etukäteen ilmoitettu.
- Hyvinvointialue maksaa taksiyritykselle aikaperustaisen odotustaksan.
- Huoltajan oikeus pysähtyä lapsesta johtuvista syistä ei rajata pelkästään päivähoidon.
- Välipysähdysten ollessa yli 20min voi asiakas sopia matkan jatkumisesta saman taksinkuljettajan kanssa suoraan. Tällöin kyseessä on uusi matka.
- Välipysähdys on matkan aikana tapahtuva pysähdys. Matka ei muutu sen jälkeen paluumatkaksi.

7. Matkojen yhdistely

- Matkojen yhdistelyn tulee olla aina vapaaehtoista.
- Vapaaehtoisesta matkojen yhdistelystä annetaan asiakkaalle kompensatio.
- Yhdistämisessä on huomioitava erityisryhmien asiakkaiden yksilölliset erot ja yhdistämisen vaikutus niin asiakkaiden kuin kuljettajan turvallisuuteen.

8. Matkojen käyttö etu- ja jälkikäteen

- Matkojen siirto tapahtuu automaattisesti ilman, että asiakkaan tarvitsee asiasta ilmoittaa.
- Asiakas saa matkasta aina halutessaan kuitenkin, josta näkyy jäljellä oleva tilanne matkojen määrässä.

9.2. Porrasveto

- Porrasveto täytyy koskea muitakin paikkoja kuin vain asiakkaan koti.
- Taksirytykselle maksetaan korvaus porrasvedosta tai porraskiipijän käytöstä.

12. Vakiotaksioikeus

- Asiakkaalla tulee olla oikeus matkustaa saman kuljettajan kyydillä, mikäli kuljettajien tai kuljetuskaluston vaihtuminen tekee palvelun käytöstä hankalaa tai jopa vaarantaa terveyttä.
- Kuljetustilanteiden sujuvuuden vuoksi vakiotakseja saa olla useampia.
- Liikkumisen tuesta ei saa muodostua hallinnollisista tai säästösyistä sellaista tekijää, jolla loukataan tai rajoitetaan palvelun käyttäjän perusoikeuksia ja yhdenvertaisuutta. Määrittämisessä on huomioitava yksilölliset tarpeet.

13. Kuljetuksen tilaaminen

- Kuljetus tulee voida asiakkaan niin halutessa tilata suoraan taksinkuljettajalta tai ottaa auto taksitolpalta.
- Tilaussovelluksen pitää olla kaikille saavutettava.
- Tilatun auton saapumisaika määritetään kuntakohtaisesti. Espoossa auton on tultava 30min kuluessa tilauksesta. Alueilla, joissa on takseja vähemmän, voi aika olla pidempi, kuitenkin korkeintaan 60 minuuttia.
- Ennakkotilatun auton tulee olla paikalla sovittuna aikana.
- Mikäli sopimusauto ei tule sovittuna ajankohtana, voi asiakas voi tilata toisen kuljetuksen, jonka kustannukset maksetaan asiakkaalle takaisin kuittia vastaan.
- Palvelu tulee saada kohtuullisessa ajassa ja sen tulee olla käytettävissä ympäri vuorokauden.
- Ennakkotilatun auton tulee olla paikalla sovittuna aikana.

14. Kuljetuksen omavastuun maksaminen

- Käyttäjä voi hakea vapautusta omavastuusta ja se on myönnettäessä merkittävä asiakastietoihin.
- Kuljetuspalvelukortti tulee olla käytössä koko alueella.
- Omavastuun tulee olla saman suuruinen myös alueen ulkopuolella tapahtuvissa kuljetuksissa.
- Omavastuut laskutetaan pisimmillään kuukauden jaksoissa.

Yleisiä huomiota:

- Hiilijalanjälkeen viittaaminen matkojen yhdistelyssä voidaan poistaa, koska se ei muutoinkaan ohjaa kuljetuspalvelujärjestelmää.
- Oikeus sopia uudesta matkasta kuljettajan kanssa yli 20min pysähdyksissä takaa tasa-arvoisen tilanteen vammattoman kanssa.
- Pitää luoda korvauskäytäntö asiakkaalle taksin myöhästymisestä sekä taloudellisten että myös ei-taloudellisten haittojen suhteen.

- Asiakkaan oikeus soittaa suoraan taksiin tai ottaa se tolpalta alentaa kustannuksia, koska soitot keskukseen vähenevät. Myös työllistävä byrokratia vähenee.
- Kuljetuskortin käyttö lisää asiakkaan yksityisyyden suojaa
- Länsi-Uusimaan vammaisneuvosto tulee ottaa aktiivisesti mukaan kuljetuspalveluiden kilpailutusprosessiin.

Selostus

Vammaisneuvosto on saanut lausuntopyynnön koskien vammaispalvelulain (1987/380) ja kehitysvammalain (1977/519) mukaisen kuljetuspalvelun toimintaohjetta. Lausuntopyynnön taustalla on toimintaohjeen yhtenäistäminen, sillä hyvinvointialueen kunnissa on ollut eriäviä käytänteitä kuljetuspalvelujen myöntämisten osalta. Toimintaohjeen päivittämisessä on tavoitteena saada yhtenäinen ohjeistus koko Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle.

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi

Päätöshistoria